

VAN DE REDACTIE

Van het Jaar van de Bossen zijn al weer bijna vier maanden verstreken. Als er iets permanent is dan is het wel het verstrijken van de tijd. Daarom zijn we toch weer aan de late kant met het eerste nummer van de VTB nieuwsbrief voor dit jaar.

We hebben een tijd geleden de ALV van 2011 gehad, op 3 februari. Hierover doen we in dit nummer kort verslag en hebben een artikel over de presentatie van Bas Clabbers die daaraan voorafging. Dat stuk gaat over de onderhandelingen tijdens de klimaatop van Kopenhagen en die van Cancun; een kijkje achter de schermen. Natuurlijk hebben we de cartoon van Caspar, ofwel de CasPARTOON en een nieuw fenomeen in de nieuwsbrief: een column van Charlotte. We zullen proberen deze regelmatig te laten verschijnen

Helaas zal de inbreng van Henk Lette in het tot stand komen van de nieuwsbrief vanaf nu een stuk minder worden omdat hij per 1 mei voor drie jaar in Zuid Amerika gaat werken. Hij kan via de rubriek "Post uit....." natuurlijk regelmatig nieuws melden uit de Zuid-Amerikaanse bossen.

Maar goed, hoe zit het nu met het internationale Jaar van de Bossen? Met een verslag van de lancering van dit concept in Nederland op 10 maart jl. in Kasteel Groeneveld beginnen we deze nieuwsbrief. Veel leesplezier!

ONS INTERNATIONAAL BOSSENJAAR

Ironisch genoeg zie ik tijdens het schrijven van dit stukje over het Jaar van de Bossen, de brief van Ben Knapen over het toekomstige beleid voor ontwikkelings-samenwerking van de Nederlandse overheid. Niet geheel onverwacht -maar voor velen van ons ongetwijfeld bestempeld als onterecht- zal er sterk bezuinigd gaan worden op de bossenprogramma's. Terwijl het 'verduurzamen van de productieketen' voor bos (lees hout) een uitzondering lijkt, worden bosbeleid en bosbeheer er zonder pardon uitgegooid. Dit terwijl beheer en beleid toch het uitgangspunt lijken te zijn van verduurzaming.

Hopelijk zal dit nieuws de gemoederen extra bewegen om het Jaar van de Bossen te laten leven onder het grote publiek en niet zozeer onder politiek Nederland. 10 maart was de kick-off van het Jaar van de Bossen op kasteel Groeneveld in Baarn, georganiseerd door het

Bosschap. Er kwam een gevarieerd gezelschap af op de bijeenkomst die allen iets te maken hebben met het thema bossen, op zowel nationaal als meer internationaal gebied. Er was dan ook een variëteit aan ideeën, maar voor velen was de bijeenkomst vooral gericht op het opdoen van inspiratie.

De kernboodschap voor de Nederlandse aandacht voor het Jaar van de Bossen bestaat uit twee aspecten: *keten-denken en bewustwording bij de consument*. Keten-denken gaat over het besef dat bos een deel is van een keten waarin wij mensen ons ook bevinden en dat duurzaam beheer noodzakelijk maakt. Bewustwording bij de consument verwijst naar de manier waarop Nederlanders aanspraak maken op bossen in ons dagelijks leven, zowel in Nederland als daarbuiten. Activiteiten dit jaar dienen dus op een of andere manier met deze twee aspecten te maken te hebben.

De deelnemers aan de dag hadden al een aantal concrete initiatieven, waarvan de meeste terug te vinden zijn op de website: www.jaarvandebossen.nl. Er zijn echter ook nog veel meer ideeën die opvolging of aanvulling behoeven en waaraan de VTB als expertisenetwerk een goede bijdrage zou kunnen leveren.

Tijdens de bijeenkomst was er ruimte om in aparte groepen verder te praten over mogelijke initiatieven. In de groep die voor het internationale karakter van de VTB het meest interessant was, kwamen vele ideeën en knelpunten naar voren. Sommige heel fundamenteel: Wat heeft de gemiddelde consument in Nederland eigenlijk van doen met tropische bossen? Hoe kunnen we bossen integreren in andere veelbesproken onderwerpen zoals klimaatverandering en voedsel? Naast deze vragen was er natuurlijk de nodige uitwisseling van gedachten over activiteiten. Er zijn ongetwijfeld ideeën onder VTB leden over initiatieven die georganiseerd kunnen worden in het kader van het Jaar van de Bossen. Deze horen wij natuurlijk graag!

Ondertussen wordt er ook hard gewerkt aan de overige VTB-activiteiten die al gepland zijn dit jaar zoals het jaarlijks terugkerende seminar in juni en de studiedag in het najaar. Hopelijk komt het Jaar van de Bossen zo langzamerhand echt tot leven!

Charlotte Floors, bestuur VTB

Wil je de VTB Nieuwsbrief helpen verbeteren? Ben je creatief, VTB-lid en hou je van doorpakken? Wordt dan lid van de Nieuwsbrief (redactie)commissie

ALV FEBRUARI 2011

Op donderdag 3 februari werd de jaarlijkse ALV van de VTB gehouden in het Forum-gebouw in Wageningen. Er nam een redelijk aantal leden deel aan de ALV. Eric Arets, secretaris van de VTB, gaf in **het algemene deel** een inleiding over het voorafgaande jaar 2010. Dit was als lustrumjaar zeer succesvol voor de VTB daar het ledenaantal is gegroeid tot 384. Veel jongeren zijn lid van de vereniging. Hoogtepunten uit het lustrumjaar waren de studiedag van 9 april ("strategies for fauna conservation"), het seminar op 16 juni in de serie "Are we on the right track?", de VTB-wandeling op 1 oktober bij Kroondomeinen "Het Loo", en natuurlijk de lustrumviering zelf op 19 november met de presentatie van het lustrumboek.

Penningmeester Joris Fortuin gaf aan dat 2010 ook financieel een goed resultaat liet zien. Dit kwam vooral doordat de beleggingsrekeningen in waarde zijn toegenomen en omdat er naast de extra uitgaven voor het lustrum boven verwachting veel inkomsten waren van sponsors. Met dank aan de lustrumcommissie.

De verschillende commissies presenteerden hun resultaten en vooruitzichten. De Kascontrolecommissie erkende het goede resultaat en feliciteerde Joris Fortuin met het goede financieel beheer en de uitstekende boekhouding. De PR-commissie had niet veel activiteiten te melden voor 2010 maar is zich aan het hergroeperen om in 2011 weer sterk terug te komen; de Nieuwsbrief commissie gaf aan dat 2010 weer een goed resultaat te zien gaf met vier nieuwsbrieven waarvan een dubbeldik lustrumnummer met veel foto's aan het einde van het jaar. De Studiedagcommissie stelde voor de studiedag 2011 vooralsnog voor om de titel "New forests for people, sowing the seeds of tomorrow's forests" aan te houden, hetgeen prima in het Internationale Jaar van de Bossen past. De Webcommissie meldde dat in 2010 alle 'Tissingh-files' online zijn gezet en dus voor de leden digitaal beschikbaar. Slechts lichte aanpassingen aan de website zullen in 2011 uitgevoerd worden. Het antwoord op de vraag over het gebruik van het discussie forum bleef hangen. Heel weinig leden gebruiken dit medium en bij weinig gebruik wordt het voor anderen ook minder interessant. Een vicieuze cirkel die niet doorbroken lijkt te kunnen worden.

Het **Wikipedia Bos initiatief** werd stevig gepromoot tijdens de ALV, vooral omdat er te weinig mensen zijn die zich aanbieden om vrijwillig een onderwerp voor Wikipedia te schrijven of van commentaar te voorzien. De voorlopige redactiecommissie heeft bijgedragen aan het plaatsen van acht nieuwe artikelen op Wikipedia geschreven door leden van de VTB en KNBV. Echter,

men wil veel meer en zoekt dus VTB leden die teksten willen schrijven.

Aan het einde van de ALV kwamen de **bestuurswisselingen** aan de orde. Eric Arets (secretaris) en Paddy Haripersaud namen afscheid van het VTB bestuur. Vooral Eric moet dank gezegd worden voor de actieve rol die hij als secretaris al jarenlang speelde binnen het bestuur en de vereniging. Hij wordt als secretaris opgevolgd door Charlotte Floors. Caspar Verwer treedt als algemeen bestuurslid toe tot het VTB bestuur. Veel succes beiden.

Opmerkelijk was dat de afsluitende borrel door voorzitter Chris Geerling werd ingeluid met de woorden: "...dan kunnen we nu overgaan tot het inhoudelijke deel van de avond...". Daar gaf men graag gehoor aan.

HET KLIMAAT VAN CUNCUN

Voorafgaande aan het huishoudelijke deel van de ledenvergadering werd natuurlijk weer een inhoudelijk voorprogramma georganiseerd. *Bas Clabbers*, beleidsmedewerker Internationaal Milieubeleid van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie hield een verhaal: 'In weer en wind, hoe beleef je Cancun en Kopenhagen'.

Hij deed verslag van de klimaatconferenties in het barre Kopenhagen in december 2009 en in het exotische Cancun in 2010. Zijn vergelijking van beide conferenties maakt mooi duidelijk hoe sterk de verschillen waren in de omstandigheden, maar zeker ook in de onderhandelingen zelf. Waar Kopenhagen nog een schouwspel was van boze demonstranten en klimaatactivisten, en de vergaderingen plaatsvonden in grauwe fabriekshallen, was er in Cancun geen protest te bekennen en vonden de onderhandelingen plaats in een meer ontspannen sfeer.

Bas gaf daarbij wel aan dat het succesvolle akkoord dat in Cancun is gesloten waarschijnlijk juist te danken was aan de mislukking van de COP in Kopenhagen. Het lijkt erop dat men duidelijk geleerd had van de fouten in Kopenhagen. De opzet van de vergaderingen was helderder en transparanter zonder al te veel achterkamertjes en ook de koffiepauzes in de aangename schaduw van waaierende palmen hebben vermoedelijk aan het succes bijgedragen.

De spelers

Bolivia sprak weliswaar over een 'genocide akkoord' omdat ze het niet ver genoeg vonden gaan, maar waar dit land in voorgaande jaren nog gesteund werd door verschillende links georiënteerde Zuid Amerikaanse partner landen is het in haar protest nu alleen komen te staan. In Cancun speelde India een bemiddelende rol

CaspARTOON

tussen de VS en China die traditioneel - ook in Cancun - tegenover elkaar stonden.

Voor de top in Cancun waren ook regeringsleiders uitgenodigd, voor wie een eigen programma was uitgedacht, dat los stond van de rest van de conferentie. Hierdoor werd beter duidelijk dat de verantwoordelijkheid voor de onderhandelingen bij de onderhandelaars lag, terwijl in Kopenhagen nog de met veel fanfare ingevlogen regeringsleiders onafhankelijk van hun delegaties ook zelf begonnen te onderhandelen.

De rol van NGOs in Cancun was over het algemeen veel positiever dan in Kopenhagen, waar de nadruk vooral scheen te liggen op wat er allemaal niet goed ging. Ook doordat er veel minder aandacht van media was dan in Kopenhagen, was de druk in Cancun op onderhandelaars aanmerkelijk minder.

"Het spel dat gespeeld werd is in feite vergelijkbaar met schaken op verschillende borden tegelijk", aldus Bas. In 6 parallelle overleggen die wel onderling met elkaar samenhangen moesten in totaal 176 agendapunten worden behandeld en voor elk agendapunt werd een contactgroep ingesteld. De zogenaamde biechtstoelprocedure bood ruimte voor individuele landen om met de voorzitter te praten over hun belangen en wensen. Hoewel dit de transparantie wel verminderde bleek de opzet een succes en heeft tot het resultaat geleid.

Overeenkomsten

Als er dan van een succes wordt gesproken, wat is er in Cancun dan zoal bereikt? In ieder geval zijn de landen het eens geworden dat de gemiddelde temperatuur niet

met meer dan 2 graden mag stijgen ten opzichte van de jaren tachtig; de zogenaamde 2-graden doelstelling. Verder hebben de verschillende deelnemende landen hun eigen klimaatplannen vastgelegd in dit akkoord en zijn er afspraken over het meten, rapporteren en verifiëren van broeikasgas emissies. Zelfs ontwikkelingslanden hebben zich hiertoe verplicht in Cancun, al was het spreken over concrete cijfers voor China dan wel een probleem.

Belangrijk is ook dat er transparantie ontstaat over de financiering van klimaatplannen zoals bijvoorbeeld REDD+.

Tijdens de top is er in ieder geval al zo'n 100 miljoen dollar toegezegd, afkomstig uit verschillende bronnen en er is een Groen Klimaatfonds in het leven geroepen.

En eh... de bossen dan?

Gelukkig werd bij het klimaatoverleg de cruciale rol van bossen breed onderschreven, wat blijkt uit de ontwikkeling van REDD mechanismen om ontbossing in ontwikkelingslanden te verminderen. Inmiddels is REDD uitgegroeid tot REDD+, dat zich ook ten doel stelt om de koolstofopslag in bossen te behouden en vernietiging van het bos tegen te gaan waardoor het hout niet wordt verbrand. Hierin lijkt ook ruimte te ontstaan voor biodiversiteitsbehoud en de rechten van inheemse volken. Het lijkt daardoor voor de hand te liggen dat ook andere internationale processen en verdragen zoals het biodiversiteitsverdrag bij REDD+ kunnen aanhaken. Of dat in de praktijk gaat gebeuren is nog maar de vraag.

Cruciaal bij REDD+ is het opstellen van nationale referentieniveaus, strategieën om emissies te reduceren en het opzetten van monitoringssystemen. Als ontbossing, en daarmee gepaard gaande emissies worden voorkomen, dan worden landen uiteindelijk betaald per ton CO₂ emissie reductie...maar daarvoor moet je natuurlijk wel hard kunnen maken dat je die ton CO₂ ook echt hebt uitgespaard.

Dat dit proces internationaal zeer serieus wordt genomen blijkt wel uit het feit dat er door de ontwikkelde landen reeds 7 miljard dollar op tafel werd gelegd voor een REDD/REDD+ stappenplan. Ook vanuit ontwikkelingslanden is er veel aandacht en betrokkenheid. Het bedrijfsleven is nochtans terughoudender omdat de internationale afspraken voor hen nog niet concreet genoeg zijn.

Hoe nu verder?

In tegenstelling tot de top in Kopenhagen waren de doelstellingen van Cancun ambitieuzer. Dit klinkt hoopvol. Echter, het is jammer dat de doelstellingen in het klimaatverdrag nog niet juridisch bindend zijn. Landen lijken hun ambitieniveau te laten afhangen van dat van andere landen en dat is natuurlijk alleen gunstig wanneer enkele landen het voortouw nemen en daarmee andere over de streep trekken.

Wat in Cancun te meer duidelijk is geworden is dat de klimaatonderhandelingen een proces van de lange adem is. Bas: "De big-bang in Kopenhagen heeft niet gewerkt en in Cancun is duidelijk geworden dat de klimaatonderhandelingen nu stap voor stap benaderd moeten worden."

Caspar Verwer, bestuur VTB

VTB SEMINAR op 22 JUNI

We plaatsen graag de vooraankondiging van de jaarlijkse studiedag in de vorm van het Seminar: **Food Security, Water and Forests - Are we on the Right Track?**

Dit Engelstalig seminar zal worden gehouden in het Conferentie centrum "de Reehorst", in Ede op 22 Juni 2011 van 12.30 tot 17.15 uur.

Dit seminar is bedoeld voor een breder publiek van beroepsmatig geïnteresseerden in tropisch bosbeheer (beleid, behoud, industrie, handel, wetenschap en dienstverlening c.q. advisering). Deelname is gratis na registratie via <http://www.tropischebossen.nl/seminar/>

Het seminar wordt gezamenlijk georganiseerd door Utrecht Universiteit (Prins Bernard Leerstoel), Wageningen Universiteit/(Bosecologie en Bosbeheer Groep) Tropenbos International, de Vereniging Tropische Bossen (VTB) en het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie.

COLUMN....

Klimaatverandering heeft bossen flink op de kaart gezet. REDD (Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation) is nu het veelbesproken mechanisme om koolstofopslag te garanderen. Maar, hoe effectief is dit mechanisme? Wie heeft er eigenlijk belang bij het behoud van het bos en op wiens levens heeft het werkelijk effect?

Na de eerste pogingen om binnen het Kyoto Protocol via het 'Clean Development Mechanism' bossen een kans te geven - althans de bosaanplant - bleek dat de regels vaak weerbarstiger zijn dan de goede wil. Na REDD kwam er REDD+. De plus betekent het beschermen van (koolstofvoorraden in) bos, het duurzaam beheren van bos en het vergroten van de koolstofvoorraad in bos (door aanplant of herstel).

Breder inzetbaar dus, maar nog niet echt effectief. De ontwikkelingen om het framework werkbaar te krijgen

zijn wel in volle gang. Na de aftrap van het Jaar van de Bossen door de Verenigde Naties werd er door experts nog maar weer eens gehamerd op het belang van het betrekken van lokale gemeenschappen bij het ontwikkelen van het framework. Hoewel het vele onderzoek dat al wordt gedaan met REDD+ pilots ongetwijfeld zal bijdragen aan een theoretisch meer 'pro-poor' REDD+, rijst bij mij toch de vraag hoe dit in de praktijk uit zal werken. Wordt de stem van lokale bosgemeenschappen en inheemse bevolkingsgroepen echt gehoord en meegenomen?

Payment for Environmental Services (PES) is ook een 'bosvriendelijk' mechanisme. REDD en REDD+ kunnen beschouwd worden als een specifieke vorm van PES, nl het betalen voor de dienst van het bos voor koolstofopslag. Maar PES is breder en in sommige gevallen blijkt dat lokale omstandigheden vaak niet afgestemd zijn op de opzet van het systeem en dat de lokale machtsposities en instituties bepalen wie er echt profiteert.

Er is dus grote kans dat soortgelijke problemen ook hun intrede doen bij de REDD of REDD+ projecten die nu ontwikkeld worden. In het framework zal ruime aandacht moeten komen aan de werkbaarheid van het systeem en een redelijke verdeling van lasten en lusten, ofwel de kosten en opbrengsten. Door de vaak grotere schaal waarop REDD(+) projecten worden geïmplementeerd is er een grotere kans dat overheden of internationale organisaties bepalen hoe het systeem in zijn werk zal gaan. Uitdrukkelijk zal de lokale stem een bepalende rol moeten krijgen bij de ontwikkeling, planning en uitvoering van dit soort bosvriendelijke systemen. Het thema van het Jaar van de Bossen zet me aan het denken: forest for which people?

Bijdrage van Charlotte Floors

De Vereniging Tropische Bossen heeft tot doel het creëren en onderhouden van een professioneel netwerk en het instellen van een dynamisch en effectief platform voor het verzamelen, kanaliseren en uitdragen van kennis en informatie over tropische bossen. Dit wil de vereniging bereiken door het stimuleren en faciliteren van contacten tussen mensen, die vanuit verschillende achtergronden en posities, geïnteresseerd zijn in duurzaam en maatschappelijk verantwoord beheer van tropische bossen.

Adres VTB: postbus 124, 6700 AC, Wageningen
Email: vereniging@tropischebossen.nl
Website: www.tropischebossen.nl
Redactie: Paul Zambon, Henk Lette, Caspar Verwer, Charlotte Floors en Paul Hillegers
Email redactie: vtbnieuws@tropischebossen.nl
Layout: André Koppe, Henneleen Koppe-de Boo
Drukkerij: Drukkerij Junior, Nijmegen

Deze nieuwsbrief is gedrukt op FSC gecertificeerd papier
Certificaatnummer: SGS-COC-1180 Mixed Sources

Deadline voor het inleveren van artikelen voor de volgende VTB-Nieuws is **20 mei 2011**.
